

Milieueffectbeoordeling Doel 4

Reactie op vragen over de stikstofdepositie

Annemie Pals

Mieco-effect

12/2/2024

mischa.Indeherberg@miecoeffect.be

INHOUD

INHOUD.....	1
1 INLEIDING.....	2
1.1 Speciale beschermingszones die relevant zijn voor de effectbeoordeling	2
1.2 Actuele toestand en staat van instandhouding.....	3
1.3 Beschrijving en beoordeling van de effecten.....	3

1 INLEIDING

In het advies 75.109/16 van de Raad van State van 11 januari 2024 over een voorontwerp van wet 'tot wijziging van de wet van 31 januari 2003 houdende de geleidelijke uitstap uit kernenergie voor industriële elektriciteitsproductie' wordt, na een bijkomende toelichting van FOD Economie, volgende opmerking gemaakt:

Nog afgezien van het gegeven dat deze toelichting is toegespitst op de luchtkwaliteit en amper ingaat op de gevolgen voor de biodiversiteit, rijst de vraag met welke zekere en objectieve wetenschappelijke vaststellingen de conclusie wordt bereikt dat ieder betekenisvol effect voor de natuurlijke kenmerken van de betrokken habitatgebieden uit te sluiten is wat betreft de stikstofdepositie.

Het is dan ook raadzaam om dit aspect van de milieueffectbeoordeling meer concreet te onderbouwen, rekening houdend met de natuurlijke kenmerken en de instandhoudingsdoelstellingen van de betrokken habitatgebieden, veeleer dan in hoofdzaak, zoals nu het geval is, te steunen op de drempelwaarde van 1% van de kritische depositiewaarde.

In deze nota wordt toegelicht op welke manier het aspect stikstof onderzocht werd in de milieueffectbeoordeling (MEB) en waar nodig wordt verder verduidelijkt dat niet louter getoetst werd aan de 1 % drempelwaarde.

1.1 SPECIALE BESCHERMINGSZONES DIE RELEVANT ZIJN VOOR DE EFFECTBEOORDELING

In paragraaf 3.3.3 en figuur 38 van de MEB wordt het project gesitueerd ten opzichte van de Speciale Beschermingszones van de Habitatrichtlijn (SBZ-H) en Vogelrichtlijn (SBZ-V).

Op basis van de reikwijdte van de te verwachten effecten zoals verder toegelicht in § 1.3 (ook rekening houdend met de analyses in de disciplines Water en Lucht) wordt bepaald dat delen van het SBZ-H "Schelde- en Durme estuarium van de Nederlandse grens tot Gent" (BE2300006), het SBZ-V "Schorren en polders van de Beneden Schelde" (BE2301336) en de Nederlandse beschermingszone Westerschelde & Saeftinghe (NL9802026) die zowel SBZ-H als SBZ-V is, binnen het studiegebied liggen.

Specifiek voor de vermeden effecten wordt het studiegebied uitgebreid tot heel België en de aangrenzende gebieden in het buitenland.

In paragraaf 3.3.4 van de MEB wordt een overzicht gegeven van de soorten en habitats die tot doel worden gesteld in deze SBZ.

De instandhoudingsdoelen voor deze habitats en soorten werden vastgelegd in de besluiten van de Vlaamse Regering van 23 april 2014 en 10 maart 2017.

1.2 ACTUELE TOESTAND EN STAAT VAN INSTANDHOUDING

In paragraaf 3.3.4 en figuur 43 wordt het voorkomen van habitats in de actuele situatie beschreven, net als het voorkomen van voorlopige zoekzones die belangrijk zijn voor de ruimtelijke allocatie van de instandhoudingsdoelen.

In paragraaf 3.3.5 worden onder de subtitel 'verzuring en vermesting vanuit de lucht' de actuele vermestende en verzurende deposities weergegeven (figuur 47 en 48, op basis van de modelberekeningen met VLOPS22 door de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)) en de overschrijdingskaarten voor verzurende en vermestende deposities (figuur 49 en 50). Hieruit blijkt dat delen van de (tot doel gestelde) habitats in de nabijheid van het project een lichte overschrijding van de drempelwaarden¹ kennen in de huidige situatie.

1.3 BESCHRIJVING EN BEOORDELING VAN DE EFFECTEN

Verder in paragraaf 3.3.5 worden de effecten op vlak van stikstofdepositie beschreven die berekend werden op basis van de aannames beschreven in de discipline Lucht². Hierbij werd gekozen voor een worst-case benadering³ waardoor de berekende impact als een overschatting mag beschouwd worden.

De met het IMPACT-model berekende depositiepluim heeft een heel beperkte omvang (zie kaarten 51 en 52 in de MEB) waardoor er ook maar weinig habitats zijn die potentieel een impact kunnen ondervinden. Het belangrijkste habitat in de nabijheid van het project (1130, estuaria) is bovendien niet stikstofgevoelig. De deposities ter hoogte van de habitats die wel een zekere gevoeligheid hebben voor stikstofdepositie zijn bovendien erg beperkt. De berekende impact wordt per habitattype besproken.

Voor habitattype 1330_da (buitendijkse schorren) bedraagt de depositie maximaal 0,07 kg N/ha.jaar, een zeer geringe bijdrage (0,32% van de KDW) die, zoals ook verder in de MEB wordt beschreven, gerelativeerd moet worden door het gegeven dat deze zones regelmatig overstroomd met Scheldewater. Het stikstofgehalte in de Schelde (nitriet + nitraat + ammonium) bedraagt volgens de infofiche van het stroomgebiedbeheerplan voor het betrokken waterlichaam Zeeschelde IV meer dan 2 mg N/l voor de periode 2016-2018 en overschrijdt daarmee ruimschoots de milieukwaliteitsnorm van 0,49 mg N/l. Deze waarde is uiteraard moeilijk te vergelijken met de stikstofdeposities die uitgedrukt worden in N/ha.jaar maar het is overduidelijk dat een zeer regelmatige blootstelling (2 keer per maand) aan oppervlaktewater met een concentratie van 2 mg N/l veel meer impact zal hebben dan een depositiebijdrage van maximaal 0,07 kg N/ha.jaar gedurende 10 jaar, die bovendien omwille van de getijdendynamiek 2 keer per maand kan weggespoeld worden. In die omstandigheden, en zolang de stikstofgehalten in de Zeeschelde hoog blijven, zal de bijdrage van het project aan de staat van instandhouding van de betrokken habitats niet significant zijn.

¹ Kritische depositiewaarden (KDW's) voor de verschillende habitats.

² OmwilleStikstofdeposities zijn het gevolg van de emissies van NOx uitin de verbrandingsgassen van verschillende installaties op de site (noodgroepen, hulpstoomketels, verwarmingsinstallatie)..

³ In die zin dat de berekende emissies (en deposities) voor de toekomstige situatie van KCD, die als basis voor de impactbeoordeling werden gebruikt, niet enkel toe te schrijven zijn aan het langer openhouden van Doel 4 en dat de effectbeoordeling uitgaat van de emissies in 2026 terwijl de emissies over de periode van de levensduurverlenging in werkelijkheid zullen dalen met 30%.

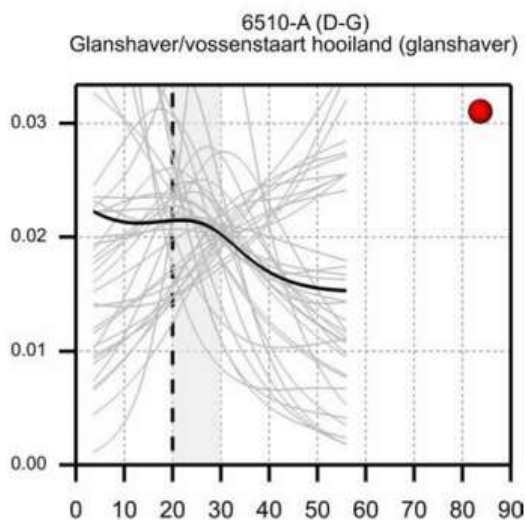
Vlaanderen heeft bovendien voor dit waterlichaam uitstel gevraagd voor het behalen van de goede ecologische toestand wat betekent dat deze pas zal bereikt worden na 2033. Een snelle daling van de stikstofgehalten in de Schelde (en een vermindering van het eutrofiërende effect van het oppervlaktewater op de buitendijkse schorren) moet dan ook niet verwacht worden.

Een zelfde redenering kan gemaakt worden voor het regionaal belangrijke biotoop rbbmr (rietmoeras) waar een depositie van maximaal 0,09 kg N/ha.jaar (0,35% van de KDW) berekend wordt. Ook deze vegetatie ligt in de zone die regelmatig overstroomt.

Voor het habitattype 6510 (laaggelegen schraal hooiland) bedraagt de berekende depositie maximaal 0,05 kg N/ha.jaar (0,25% van de KDW). Voor het habitattype 6510 worden in de PAS-gebiedsanalyse (INBO, 2018) te voedselrijke bodems en de continue stikstofinput via depositie als belangrijke bedreigingen vernoemd. Om civieltechnische redenen bestaat de afdeklaag van de dijken uit zware en voedselrijke klei. Het toegepaste begrazingsbeheer met schapen is veelal niet toereikend om de goede staat van instandhouding te verzekeren

Wamelink et al. (2021)⁴ maakten voor verschillende habitattypes responscurves voor stikstof. De responscurves worden verkregen door responscurves van kenmerkende soorten op een genormaliseerde wijze te sommeren. De responscurves geven een beeld van de habitatkwaliteit bij verschillende deposities. Figuur 1 geeft de responscurve voor het habitattype 6510 weer.

Uit de grafiek blijkt duidelijk dat 20 kg N/ha.jaar (KDW voor dit type) geen harde grens vormt voor de achteruitgang van dit habitattype en dat een bijdrage van 0,05 kg N/ha.jaar weinig effect zal hebben op het voorkomen van gevoelige soorten en dus op de beoordeling van de staat van instandhouding van het habitattype. Een betekenisvolle aantasting van die staat van instandhouding als gevolg van het project wordt dus niet verwacht.

Figuur 1. Responscurve voor 6510. X-as: N-depositie (kg N/ha.jaar), Y-as: genormaliseerde presentie per soort. Lichtgrijze lijnen geven de afzonderlijke curven van de soorten weer, de vette lijn de gesommeerde curve. De stippellijn geeft de KDW weer. Bron: Wamelink et al. (2021)

⁴ Wamelink, G. W. W., Goedhart, P. W., Roelofsen, H. D., Bobbink, R., Posch, M., & van Dobben, H. F. (2021). Relaties tussen de hoeveelheid stikstofdepositie en de kwaliteit van habitattypen. (Rapport / Wageningen Environmental Research; No. 3089). Wageningen Environmental Research. <https://doi.org/10.18174/547752>.

Bovendien zijn de berekende depositiewaarden, zoals aangegeven in de MEB, een worst-case inschatting gezien enerzijds de emissies, en dus ook deposities, niet alleen te linken zijn aan de uitbating van Doel 4 en anderzijds de berekening werd uitgevoerd voor het jaar 2026 terwijl in de daaropvolgende jaren de emissies, en dus ook deposities, stelselmatig zullen dalen (zie tabel 34 t.e.m. 36 in de MEB).

Gezien de sluiting van de kerncentrales Doel 1, 2 en 3 zal er dus in praktijk een daling van de deposities zijn ter hoogte van deze habitats. De verlenging van Doel 4 loopt bovendien maar over een periode van 10 jaar, wat betekent dat de beperkte deposities die er zijn, ook maar gedurende 10 jaar zullen plaatsvinden. Daarna zullen ze stelselmatig dalen.

Zoals blijkt uit bovenstaande herhaling van de argumenten in de MEB, wordt de 1 % drempelwaarde weliswaar aangehaald, maar vormt ze geenszins het belangrijkste argument voor de beoordeling. Deze is voornamelijk gebaseerd op de zeer geringe berekende bijdrage in een zeer geringe zone waar bovendien voor een groot deel een niet stikstofgevoelig habitatype tot doel gesteld wordt. Waar, in de worst-case berekening, toch een minimale depositie verwacht wordt op habitatypes die wel een zekere gevoeligheid voor stikstof hebben, kan verwacht worden dat er geen betekenisvolle impact is op de staat van instandhouding van het betreffende habitatype.